

Інструкційна картка
до самостійного заняття №1

1 год.

Змістовий модуль 1.

Тема заняття 1.2. Догляд за речами домашнього вжитку, одягом та взуттям.
Навчальна: розглянути та засвоїти матеріал по темі. З'ясувати як правильно доглядати за речами домашнього вжитку, щоб вони прослужили довго. Розглянути найбільш раціональне прання, прасування. Навчитись економно використовувати засоби для чищення.

Розвиваюча: заохочувати студентів до вивчення дисципліни «Сімейно-побутова культура та домашня економіка». Розвивати логічність мислення, почуття відповідальності, впевненості. Розвивати якості спостережливості, уважності, самостійності, намагання принести користь родині та економічність ведення господарства. Розвивати навички самостійної роботи з навчальним матеріалом.

Виховна: виховувати любов до сім'ї. Виховання охайності гуманності, краси, дисциплінованості. Виховання мотивів навчання, праці та економічного ведення господарства.

Тип заняття: Засвоєння нових знань.

Методи навчання: робота з підручником, самостійна робота з теоретичним матеріалом лекції. Робота в мережі Інтернет.

Література:

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с.

С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с.

Ресурси мережі Інтернет.

Методичні вказівки до вивчення теми. Вивчаючи матеріал теми зверніть увагу на правильний догляд за речами домашнього вжитку.

Після опрацювання цієї теми необхідно знати як: здійснювати різні види прання. Правильно добирати миючі засоби для прання за призначенням та економно їх використовувати. Здійснювати прасування білизни та одягу в правильній послідовності. Економно користуватись різними засобами для чищення. Виводити плями різного походження. Здійснювати правильний догляд за килимами, хутром та виробами зі шкіри. Здійснювати дрібний ремонт одягу та білизни. Необхідно досить уважно ознайомитись з теоретичним матеріалом щоб вміти відповідати на поставлені запитання.

Прочитайте: с.147-150 Навчального посібника С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка».

Теоретичний матеріал.

Ознайомтесь з матеріалом.

Прочитайте та запам'ятайте.

Догляд за речами домашнього вжитку, одягом та взуттям.

Для того, щоб речі служили довго, слід правильно доглядати за ними. Серед найпоширеніших засобів догляду за ними є прання. Від правильного його проведення залежить стан речей та їх зовнішній вигляд. Можна декілька років носити річ, плаття чи блузку, систематично прати їх, а вигляд у них буде як у нових.

Види прання. Прання можна здійснювати ручним способом та за допомогою пральних машин. Ручне прання передбачає в разі потреби попереднє замочування. Для господині, що здійснює ручне прання, слід пам'ятати, що таз слід ставити на високий стілець. Так прати зручніше. Але раціональнішим і економічним видом прання є прання машинне, що здійснюється електричною пральною машиною. У пральних автоматах білизну можна підсинювати, підкрохмалювати, відбілювати та піддавати антистатичній обробці.

Приблизна маса деяких виробів» простирadlo 400гр., сорочка чоловіча верхня 300гр., наволочка 200гр., сорочка чоловіча нижня 200гр., підодіяльник 600гр., сорочка дитяча 200гр., скатертина 600гр., сорочка жіноча 150гр., рушник 350гр., спідниця 300гр., серветка 50гр., штани літні 800гр., рушник кухонний 200гр., ковдра тканинна 1300гр..

Сучасні миючі засоби. Усі миючі засоби, що використовуються для прання білизни, окрім мила, поділяються на *синтетичні, жирові, пральні та водопом'якшувальні*. Синтетичні миючі засоби за миючою здатністю значно перевершують мило, прискорюють і полегшують прання. Синтетичні миючі засоби випускаються промисловістю у вигляді порошків, паст та рідких препаратів. У незначних кількостях їх випускають у вигляді стружок, пластівців та ін.

За призначенням розрізняють: миючі засоби для прання бавовняних та лляних тканин; для прання вовняних, шовкових і тканин з синтетики та штучних волокон; універсальні засоби для прання будь-яких тканин; засоби комплексного впливу, що одночасна з миючим ефектом мають додаткові функціональні властивості. Майже всі нові порошкоподібні засоби, що мало піняться, це дозволяє використовувати їх у машинах різного типу. Особливістю миючих засобів для прання бавовняних та лляних тканин є те, що більша їх частина містить кальциновану соду, яка створює у розчині середовище, що сприяє високій ефективності миючого процесу. Сучасні порошки використовують для замочування і прання не тільки бавовняних і лляних тканин, але й тканин із штучних і змішаних волокон. Вони містять *ензими* - речовини, які сприяють легкому і швидкому видаленню з тканин забруднень білкового походження (плям від крові, поту, молока, яєць та ін.). Миючі засоби, що містять ензими, використовують при температурі до 60 С. Миючі засоби для прання тонких тканин (вовняних, шовкових, тканин з хімічних волокон) містять активні миючі речовини підвищеної концентрації. Вони в 1,5 - 2 рази економічніші за звичайні рідкі миючі засоби. Розчини цих препаратів мають нейтральну чи слаболужну реакцію, тому волокна вовни та шовку не пошкоджуються. Ці засоби використовуються при температурі до

50°C. При цьому виключається зменшення та деформація тканин, зберігається міцність виробів.

Жирові пральні та водо-пом'якшувальні засоби. Основним компонентом жирових пральних засобів є мило - найчастіше звичайне господарське мило. Окрім мила, жирові засоби включають речовини, що пом'якшують воду (кальцинована сода, харчова сода, сульфат та силікат натрію) та інші добавки. *Водо-пом'якшувальні засоби* використовуються при замочуванні і пранні білизни господарським милом чи жировими пральними засобами. Найбільш поширені кальцинована сода. Вона використовуються для прання дуже забрудненого одягу та білизни з бавовни й льону, а також для миття і чищення кухонного посуду, порцелянових, емальованих поверхонь. Кольорові тканини в розчинах водо-пом'якшувальних та жирових засобів кип'ятити не рекомендується. При користуванні пральними порошками необхідно дотримуватися інструкції, що подана на упаковці.

Порядок замочування та прання білизни Брудну білизну необхідно зберігати в сухому вигляді, краще всього в корзині чи ящику з отворами для провітрювання. Білизна значно краще переться, якщо вона недовго лежала брудною. Прати бавовняну білизну рекомендується один раз на тиждень, вироби з натуральних і змішаних волокон - один в 2 - 3 дні. Панчохи та шкарпетки бажано прати щоденно. Перед пранням білизну розподіляють на три частини: та, що виварюється (бавовняна чи полотняна постільна білизна, столова, рушники, носові хусточки та ін.); та, що не виварюється (кольорова білизна, яку сортують під час прання за кольором - трикотажна білизна, бавовняні та полотняні речі з кольоровим оздобленням, строкаті бавовняні плаття та ін.); легка та ніжна білизна (одяг і білизна з натурального та штучного шовку, фіранки, мереживо, головні хустки тощо) - ці речі перуть особливо обережно, за допомогою спеціальних миючих засобів.

Прання білої бавовняної та лляної білизни Білизну попередньо слід замочити у воді на декілька годин. Дуже забруднений одяг ще раз замочують на 3 - 5 год. у мильно-содовому розчині (на 1 відро 1 - 2 ст. ложки пральної соди і 40 г мила) чи в розчині прального порошку. Потім слід прокип'ятити. Білизна при кип'ятінні повинна бути повністю занурена в рідину. Тривалість кип'ятіння залежить від ступеня забруднення білизни (від 40 до 60 хв., не рахуючи часу на підігрів). Після кип'ятіння білизну перуть, прополіскують спочатку в теплій, а потім у холодній воді і підсинюють. Білизну розправляють і занурюють у підсинену воду 1 - 2 рази, викручують і вішають сушити. Щоб махрові рушники, простирадла та халати були пухнастими, їх рекомендують після прання потримати в підсоленій воді і не прасувати.

Прання мереживних і тюлевих виробів. Речі перед пранням витрушують і замочують у теплій воді. У процесі замочування воду слід змінити 2 - 3 рази. Потім їх треба прати в мильній піні чи з миючим засобом у теплій воді без тертя. Після прання слід його прополоскати 2 - 3 рази спочатку в теплій, а потім у холодній воді. Фіранки рекомендується сушити в розтягнутому вигляді, прасувати напівсухими. Перед тим, як прати мереживні вироби, рекомендують пришити їх до шматка білої тканини великими стібками. Так

вони краще збережуть форму і їх буде легко прасувати. Перед пранням кольорові речі сортують за кольором. Речі з нестійкими фарбами слід прати з милом, додаючи у воду сіль (одна чайна ложка на дві ложки води). Шовкові речі не викручують. Їх слід на деякий час загорнути в суху бавовняну тканину, а потім повісити сушити.

Сушіння білизни. Білизну не вішають щільно, оскільки вона повинна добре провітрюватись. Прищіпки закріплюють у тих секціях, де білизна подвійна, щоб не зробити дірки на тонкій тканині.

Прасування. Обладнання для прасування: електропраски та прасувальна дошка. Щоб зберегти праску від накипу, слід заливати бачок кип'яченою водою. Чистити праску краще всього сіллю: злегка нагрівши, проводити нею по солі, насипаній на аркуші паперу. Можна чистити праску й іншим способом. Ганчіркою, змоченою в оцті або суміші (1 частина оцту і 1 частина нашатирного спирту), протерти холодну «підощву» праски.

Порядок прасування білизни та одягу. Різні тканини (бавовняні, лляні, вовняні, з натурального шовку та хімічних волокон) неоднаково витримують нагрівання і при прасуванні праску слід нагрівати по-різному: слабо - для тканин з хімволокна, середньо - для виробів з натурального шовку та шерсті, гаряче - для виробів з бавовняних та лляних тканин. Бавовняну та лляну білизну спочатку зволожують і дають їй полежати близько 2 годин. Прасують з лицьового боку. Щойно випрасуванням речам треба дати відлежатись, а вже потім класти їх до шафи. Вироби з вовняних тканин рекомендується прасувати через вологу тканину (краще всього полотняну), середньо нагрітою праскою. Вироби з шовкових тканин треба прасувати сухими чи трохи недосушеними з виворотного боку або через суху тканину. Однак недосушені речі при прасуванні іноді набувають металевого блиску. Щоб позбутись блиску, виріб треба зволожити, віджати і потримати деякий час над парою, а вже потім сушити і повторно прасувати через тканину з виворотного боку. Підкладку на виробах краще прасувати сухою. Речі з велюру, вельвету чи оксамиту рекомендують прасувати у вивішеному вигляді. Їх збризкують з виворотного боку водою і легко проводять праскою, доки пара розправить ворсинки. Прасування чоловічої сорочки роблять у такій послідовності: спочатку прасують кокетку, потім комірць, манжети, планку. Комірць прасують так само з вивороту - від кутів до середини, а потім з лицевого боку, щоб не було видно зморшок. При прасуванні костюма через вологу полотняну ганчірку спочатку з лицевого боку прасують рукави, перед, поли, комір і в кінці спинку. Після цього відпрасовують підкладку. В останню чергу прасують борти. Якщо від праски з'явився блиск, то на ці місця під вологу ганчірку слід підкласти шматок вовняної тканини і на короткий час поставити праску, - блиск зникне. Штани слід прасувати навиворіт - всі шви, підкладку, кишені. Вивернути на лицевий бік, відпрасувати їх верхню частину і пояс, а вже потім скласти штани так, щоб бокові і внутрішні шви та виточки (передні) співпали. Якщо штани витягнулись на колінах, то місце треба змочити водою з вивороту, а потім

вивернути і відпрасувати, поклавши між ганчіркою і штанами ще одну (суху) ганчірку.

Іншим способом догляду за речами, одягом є *чищення*. Чищенню, як правило, підлягають килими, верхній одяг - пальта, костюми, плащі, вироби з хутра, а також інші речі, які прати не бажано, або взагалі не можна. Чищенню може підлягати уся річ, або якась її частина, тоді мова йде про виведення, чищення плям. Для чищення застосовують спирти та кислоти, луг та відбілюючі засоби, очищений бензин та різноманітні спеціальні засоби для чищення. Килим найкраще чистити мильним розчином, але спершу його треба витрусити або почистити пилососом. Потім губкою нанести мильну піну, дати їй висохнути і зняти пилососом разом з брудом. Килим, залитий вином, пивом, фруктовим соком, чистять прохолодною водою з пральним порошком. Від кави, какао, чаю плями можна вивести холодною водою з гліцерином (1ст. 2 гліцерину на 1л води).

Чищення та догляд за хутром Хутряні речі потребують дбайливого догляду. Перед тим, як сховати ці речі на літній період, треба їх просушити. Це можна зробити в кімнаті на протягові або на свіжому повітрі (тільки не на сонці). Після просушування хутро треба обережно вибити і витрусити. Хутряні шуби і пальта влітку краще зберігати в спеціальних мішках із твердого паперу або в поліетиленових чохлах. Більше всього хутро може пошкодити міль. Щоб цього не сталось, треба в мішечок покласти кульку нафталіну або кристалики камфори. Гілочки герані, листя горіха теж відлякують міль. Світле хутро на сонці та від довгого носіння жовтіє. Тому не рекомендується тримати хутряні речі на сонці. Білі й світлі хутра можна чистити крохмалем або манною крупкою.

Фетрові капелюхи чистять так: спочатку протирають перхлоретиленом, потім наносять кашку з перхлоретилену та магnezії і залишають, щоб висохли. Сухі капелюхи витрушуємо і чистимо щіткою. Для чищення темних фетрових капелюхів використовують світлу ганчірку, зволожену сумішшю (10 частин спирту та одна частина аміаку). Вичищені місця витираємо ганчіркою насухо. Для чищення фетрових виробів можна використовувати сухі висівки, тальк і подрібнену пемзу.

Якщо виводять пляму, то спочатку виявляють дію на неї плямовивідника, а також дію його на тканину і стійкість фарби. З цією метою рекомендують протерти малопомітне місце підготовленим розчином. Перш ніж виводити пляму, виріб необхідно вичистити від пилу: вибити чи витрусити спочатку сухою, а потім вологою щіткою (інакше на тканині можуть утворитись розводи). При нанесенні якого-небудь розчину на невеликі плями користуються піпеткою або загостреною дерев'яною паличкою. Великі плями слід протирати від країв до середини. Щоб запобігти утворенню розводів (ореолів), необхідно тканину навколо плям змочити водою, бензином чи засипати тальком або крохмалем.

Жирові плями (масло, олія, сало, риб'ячий жир та ін.) зі світлих бавовняних, лляних, шерстяних і шовкових тканин виводять так: свіжу пляму слід засипати сухим порошком крейди, тальку з обох сторін тканини, покрити

білим папером, притиснути важким предметом і залишити на добу, потім порошок зчистити. Плями на темних тканинах краще засипати порошком з виворітного боку, щоб не залишилось слідів порошку. З білих і світлих тканин, паперу, книг, плями видаляються пастою із суміші бензину і сухого порошку крейди, взятих у таких кількостях, щоб одержати густу пасту. Пасту накладають на пляму товстим шаром, злегка протирають пальцем і, залишають на декілька годин. Після висихання обережно зчищають щіткою. Якщо пляму вивести не вдалось, то операцію слід повторити ще 2-3 рази. Плями від йоду зі світлих бавовняних тканин можна видалити, протираючи їх розчином гіпосульфїту (1 чайна ложка на 1 склянку теплої води), а потім змити водою. Плями від косметичних засобів з білих бавовняних, лляних, вовняних тканин виводять нашатирним спиртом, потім водою промивають тканину. Можна скористатись і миючими засобами, а залишки плям слід додатково протерти розчином тривідсоткового перекису водню, а потім промити водою. Застарілі плями виводять нашатирним спиртом (1 чайна ложка на 1 склянку води). Плями, що залишились, слід додатково протерти розчином перекису водню, підігрітого до 50-60°C. Після виведення плям вирїб слід ретельно прополоскати, додавши у воду трохи оцту.

Догляд за шкіряними речами та взуттям. Промисловість випускає різноманїтні засоби для догляду за виробами із шкіри: креми, пасти, емульсії та ін. (різних кольорів і безбарвні). Значне місце займають також емульсійні засоби для чищення та полірування. Шкіряні сумки чистять безбарвним, кремом для взуття (кольоровий крем може забруднити одяг), а потім протирають ганчіркою, змоченою в оцті. Світлу сумку чистять так: збитий яєчний білок розтирають на поверхні сумки чистою білою ганчіркою і полірують. Існує спосіб очищення шкіряних сумок з допомогою цибулини. Цей спосіб виправдовує себе, він перевірений народним досвідом. Цибулину слід розрізати і енергійно, швидко протерти потрібне місце, після чого сумку натирають до блиску м'якою ганчіркою. Шкіряні пальта та куртки час від часу слід протирати ганчіркою, просякнутою гліцерином. Особливо це стосується «затертих» місць на комірі та манжетах. Це допоможе повернути їм колишній блиск. Якщо поношену куртку протерти апельсиною шкуринкою, то вона заблїщить, як нова. Лаковане взуття слід періодично покривати тонким шаром ланолінового крему, гліцерину, вазелїну або рицинової олії. Зайвий жир через 15-20 хв. знімаються м'якою тканиною, взуття натирається оксамиткою. Якщо нові черевики тісні, перед тим, як їх взути, слід змочити їх всередині спиртом або одеколоном. Плісняву на взутті можна видалити ганчіркою, змоченою в бензині. Щоб зберегти форму взуття, в нього слід вставляти випрямляючі колодки чи туго набити носки папером. При одяганні взуття рекомендується користуватися спеціальним рїзком.

Ремонт одягу, білизни. Час від часу одяг та білизна вимагають ремонту: штопання, зшивання, накладання латок та ін. Щоб заштопане місце на білизні та одязі було непомітним, нитки підбирають того ж кольору, що й тканина, яку треба заштопати. Рушники найшвидше зношуються на кінцях, тому рушник розрізають посередині та зшивають незношеними кінцями. Краї

рушника підрублюють мережкою. Мішковину кишені, якщо вона прорвалася у нижній частині, відрізають і до міцного місця пришивають шматок нової міцної тканини. До дрібного ремонту належить пришивання гудзиків. Їх пришивають, не притягуючи до тканини, а навпаки, залишають нитки трохи вільними і ніжку, що утворилася, обкручують кілька разів ниткою. Петлі на білизні обметують зліва направо. Для міцності шва вздовж прорізу прокладають 2-4 нитки, які обметують, злегка обшивають краї тканини. Петлі на одязі обметують справа наліво. Якщо треба підремонтувати чи перешити трикотажний одяг, робити це слід на швейній машині. Під трикотаж слід підкласти смужку бавовняної тканини чи стрічку і прострочити разом з трикотажем.

Завдання для самоперевірки і самоконтролю.

1. Характеристика різних видів прання. Який з видів прання є самим економним?
 2. Що слід пам'ятати при пранні пральною машиною?
 3. Характеристика групи сучасних миючих засобів, що використовуються для прання.
 4. Як розрізняються миючі засоби за призначенням (навести приклади)?
 5. Чому білизну та одяг перед пранням слід сортувати?
 6. Як користуватись електропраскою?
 7. Які є засоби для чищення речей та одягу?
 8. У чому особливості догляду за хутром?
 9. Який порядок видалення плям?
 10. Як слід доглядати за взуттям?
- Підготувати звіти.